

לראשונה בישראל יוקם בית ספר ללא גדרות

התיכון, שייבנה בקרוב בתל אביב, מתוכנן להשתלב במתחם הציבורי. חצר בית הספר תופרד משדרת הולכי הרגל רק באמצעות צמחייה עבה, שאמורה למנוע מעבר חופשי

06:47 14.05.2010 [אור קשת](#)

0

[android הורד עכשיו ללא תשלום האפ](#)

[iPhone הורד עכשיו ללא תשלום האפ](#)

לתגובות

הדפס

שלח לחבר

שתף בטוויטר

שתף בפייסבוק

שתף

הוסף לרשימת

קריאה

טרקטורים בשטח שבצפון-מערב תל אביב כבר מיישרים את הקרקע לקראת בנייתו של בית ספר תיכון מסוג חדש - ללא גדרות. במקום החומות המוכרות, המקיפות את מוסדות החינוך ויוצרות למעשה מתחם סגור ולפעמים גם מבודד, התלמידים ייכנסו לבית הספר דרך שער בכיכר ציבורית, ובה על פי התכנון יהיו בתי קפה וחנויות מסחריות. "רצינו לחבר את בית הספר לעיר, חיבור שהוא כל כך חשוב וכל כך חסר כיום. רוב מוסדות החינוך בארץ הם כמעט גטאות", מסביר אלי אליקים, האדריכל שתיכנן את בית הספר אשר צפוי להיפתח בעוד כשנתיים

כניסה דרך עמדת אבטחה

בית הספר החדש, שבנייתו תחל בעוד כמה שבועות, הוא חלק מתוכנית עיריית תל אביב להקים שכונה חדשה של אלפי יחידות דיור בצפון-מערב העיר, בשטח שבין חוף הצוק, דרך נמיר ורחוב פרופס. לא ברור עדיין מתי יתקבלו כל האישורים הנדרשים ויתחילו לבנות את בנייני המגורים,

אבל העירייה החליטה בינתיים לקדם לפחות את בניית התיכון החדש. בשלב הראשון יכלול בית הספר 21 כיתות לימוד שיקלטו את תלמידי כיתות ז'-י"ב שגרים באזור, ואילו בהמשך ייפתחו 21 כיתות נוספות. התוכנית קיבלה את אישור העירייה, המלווה מקרוב את פיתוחה

במכרז שערכה ב-2005 עיריית תל אביב לתכנון בית הספר זכה משרד האדריכלים של אליקים, כנראה גם בזכות התפישה העקרונית שהציע למבנה ציבורי. "החברה הישראלית נוטה להקיף את עצמה בגבולות ובחומות", אומר אליקים, "אפשר לראות זאת למשל בגובה הגדרות בשכונות המגורים, הגבוה בהרבה מהנהוג באירופה ובארה"ב. לא רק שאת מבני החינוך מקיפים בגדרות, שמנתקות אותם מהסביבה, אלא שבהרבה מקרים גם מרחיקים אותם ממיקום מרכזי לשוליים העירוניים. הרגשנו שאסור לחזור על הטעות הזו

בית הספר יהיה חלק מקרית חינוך שתכלול אולם מופעים, מרכז קהילתי ומגרשי ספורט. על פי התוכנית, הקריה תקיף שטח של 60 דונם, ליד המכללה למינהל. ציר התנועה והמסחר המרכזי בשכונה החדשה יהיה המשכו של רחוב אבן גבירול, ולצדו תיבנה כיכר עירונית ובה חנויות שונות. בקצה הכיכר יתחיל בית הספר: הכניסה אליו תהיה דרך עמדת אבטחה פנימית, בדומה למשרדים או מבנים ציבוריים אחרים, אשר תוביל פנימה, אל חדר המורים ואל כיתות המדעים. שדרת הולכי רגל תחצה את בניין הכניסה, ומעליה, על גבי גשר שקוף, יעברו התלמידים אל הבניינים האחרים ובהם כיתות הלימוד וחצר פנימית. בעתיד, אמורה השדרה להוביל לפארק ציבורי גדול

ההליכה לבית הספר תהיה כמו לכל מקום מרכזי אחר בעיר", אומר אליקים, "זו סביבת" החיים של התלמידים, ולא צריך לנתק בין פעילות עירונית ומסחר לבין חינוך. בית הספר לא יהיה מבנה סגור שהתלמיד פוגש רק במהלך שעות הלימודים, אלא חלק בלתי נפרד מנוף "...חיו - ממקומות הבילוי שלו, מהמופעים שהוא יראה

? לא הזהירו אותך שללא גדר התלמידים יברחו מלימודים

והיום הם לא מתפלחים? זה לא מה שיעשה את ההבדל. החיבור הישיר בין בית הספר" "לסביבה העירונית יקנה לו מעמד ובולטות, בניגוד להצנעה הקיימת כיום

התכנון החדש מעלה מיד את שאלת הביטחון: על פי נוהלי משרד החינוך, כל בית ספר חדש חייב בגדר, אבל אליקים ובכירים בעיריית תל אביב אומרים כי סידורי האבטחה שעליהם הוחלט יענו על הדרישות המחייבות. כך למשל, בחיבור שבין שדרת הולכי הרגל ובין חצר בית ספר מתוכננת להיות צמחייה עבה, שאמורה למנוע מעבר חופשי. לדברי אליקים, "לא התפשרנו בנושא הביטחון. השאלה היא האם חייבים להשתמש בגדר או שאפשר לפתור את הבעיה באמצעות בקרה בתוך הבניין עצמו. לדעתי, זהו הפתרון האנושי והעירוני הנכון יותר". דברים דומים אומרת גם מנהלת מינהל החינוך בעירייה, דפנה לב, שמוסיפה כי "בדקנו היטב את ענייני הביטחון ונמשיך להגן על הילדים

"רעיון אוטופי אבל לא מעשי"

בניגוד למתכנני בית הספר החדש, מנהל התאגדות המנהלים העל-יסודיים, ד"ר אריה לוקר, לא ממהר לוותר על הגדרות. "אפשר להפוך גדר או חומה למשהו יפה, כך שהן לא בהכרח חייבות לתת תחושה של בית סוהר", הוא אומר, "בעיית הביטחון היא מאוד מרכזית, וכמנהל אני חייב שליטה מלאה בכל האזור שתחת אחריותי. לא מדובר רק בסכנות של פיגועים אפשריים אלא גם ב'פושטקים' שלא לומדים ובאים להעביר את הזמן ליד בית הספר "ומפריעים ללימודים". ויתור על הגדרות, טוען לוקר, הוא "רעיון אוטופי אבל מאוד לא מעשי

לעומת זאת, פרופ' זאב דרוקמן, ראש התוכנית לתואר שני לעיצוב אורבני בבצלאל, אומר כי הגדרות והחומות לא נועדו לפתור בעיות ביטחוניות אלא "כדי שהתלמידים לא יברחו מבית הספר. הכל קשור לשליטה, וזהו אלמנט חזק מאוד בתכנון בתי ספר". לדבריו, בית ספר הוא לא רק "מתחם חינוכי. זהו מכשיר שבאמצעותו אפשר לנסח מחדש תודעה של עיר או שכונה". דרוקמן, כמו אליקים, מתבסס בהקשר זה על ההיסטוריה התל אביבית: ההחלטה שקיבלו ראשי "אחוזת בית" ב-1910 לבנות את "גמנסיה הרצליה" ברחוב הרצל שידרה מסר ברור בדבר חשיבות החינוך בשכונה שממנה התפתחה תל אביב. "להציב בקצה הרחוב המרכזי לא בית כנסת או קתדרלה אלא בית ספר זו החלטה עקרונית ומהפכנית. היום אין יותר החלטות כאלה", מוסיף דרוקמן

מלבד סוגיות הוויתור על הגדר והחיבור המיידית לכיכר הציבורית, בית הספר מתוכנן גם לפעול במקביל למרכז קהילתי. לדברי לב, נבחנת כעת האפשרות להשתמש בחלק מבית הספר - ביום הלימודים עצמו - לטובת פעילות לקשישים. "תהיה זרימה של אנשים בין בית הספר לבין מבני הציבור האחרים, והכל באותו מרחב. זו קונספציה חדשה", היא אומרת

אליקים נזהר שלא לייחס לתוכנית שגיבש משמעויות חינוכיות. "הקשר שבין שליטה על תלמידים לבין תוכניות הבנייה עלה בדיונים, אבל לא נכנסו לנושא הזה. יש בבניין מרחבים שיכולים למשל לשמש מרכזי למידה כמו בחינוך הדמוקרטי, אבל זו כבר האחריות של אנשי החינוך, ואני מומחה קטן מאוד בפדגוגיה", הוא אומר

הדמיה אדריכלית של מבנה בית הספר. האדריכל אלי אליקים: החברה הישראלית נוטה להקיף את עצמה בגבולות ובחומות

